

острозького видання «Книги о постнищві» Василя Великого 1594 р. читаємо запис про те, що книгу купила Василиса Сапіжанка, ігуменія Свято-Троїцького дівочого монастиря, у священника братського Гарасима за дев'ять золотих. Напевне, в записі йдеться про священника православного Свято-Троїцького Гарасима Накривайла. Василиса Сапіжанка впродовж двох десятиліть була настоятелькою Вільнюської Троїцької жіночої обителі, що була найбільшим уніатським жіночим монастирем Речі Посполитої. Вірогідно, придбання книги відбулося невдовзі після її друку. Цікаво, що у цьому виданні використані шрифти і художні елементи П. Мстиславця, які загадково перемістилися з Вільнюса до Острога. Всі ці приклади яскраво демонструють інтенсивні й тісні книжні контакти освіченого руського середовища українських і литовських теренів.

Ключові слова: кириличне книговидання, кириличні стародруки, друкарні Вільнюса, Острога, Львова, вкладні записи стародруків.

Nadežda MOROZOVA
Lietuvių kalbos institutas

Ukrainietiški XVI-XIX a. leidiniai **Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos kirilinių knygų rinkinyje**

Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos senųjų kirilinių knygų rinkinys kol kas nėra plačiai žinomas. Rankraštinė kolekcijos dalis buvo trumpai aprašyta 2002 m. (N. Morozova, S. Temčinas), spausdintos knygos įtraukiamos į mokslinę apyvartą tik dabar. Tai kelių šimtų saugojimo vienetų rankraštinių ir spausdintų kirilinių knygų kolekcija. Dalis leidinių 1992 m. atiteko Nacionalinei bibliotekai po Lietuvos knygų rūmų prijungimo prie LNB (jie turi Lietuvos TSR Knygų rūmų knygų saugyklos spaudus). Senieji spaudiniai ir rankraščiai taip pat buvo pirkti šalies knygynuose, antikvariatuose, kai kurie leidiniai pateko į mūsų fondus per bibliotekų mainų programas ir kt. Kolekcijoje randama Vilniaus, Gardino, Mohilovo, Počajivo, Lvivo, Černihovo, Ostrogo, Kyjivo Olų vienuolyno, Austrijos-Vengrijos, Valakijos ir kt. spaustuvių, Maskvos spaudos rūmų ir jų įpėdinės Sinodo spaustuvės XVI–XX a. pradžios leidinių. 2006 m. ši XIV a. pabaigos – XX a. pirmos pusės dokumentų, rašytų bažnytine slavų kalba, kolekcija buvo įtraukta į Lietuvos nacionalinę UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ registrą (regioninės reikšmės liudijimas). Šioje kolekcijoje gausu ukrainietiškų XVI–XIX a. leidinių bažnytine slavų ir rusėnų kalbomis. LNB saugoma garsioji Ostrogo Biblija (1581 m.), Ostroge leistas Naujasis Testamentas su Psalmynų (1580 m.), labai retai aptinkamas XVIII a. pirmosios pusės Počajivo leidinys «Последование часов царских», daugybė Kyjivo Olų vienuolyno spaudinių ir kt. Pranešime bus plačiau pristatyta ukrainietiška spausdintų knygų rinkinio dalis: aptartas knygų repertuaras, chronologinės ribos, atskirų egzempliorių kilmės klausimai ir pan.

Raktažodžiai: Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka, senieji spaudiniai, kiriliniai leidiniai, LDK, ATR, knygų kolekcijos.